

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Hafciarka
(753301)**

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Hafciarka (753301)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-262-1 (262)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	8
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	8
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	9
3. Opis kompetencji zawodowych	10
3.1. Wykonywanie haftu ręcznego Kz1	10
3.2. Wykonywanie haftu maszynowego lub komputerowego Kz2	11
3.3. Kompetencje społeczne KzS	12
4. Profil kompetencji kluczowych	13
5. Słownik	14

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

753301 Hafciarka

Grupa wielka 7 – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 3).

Grupa elementarna 7533 – Szwaczki, hafciarki i pokrewni (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 7533 Sewing, embroidery and related workers).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe, Dział 13. Produkcja wyrobów tekstylnych, Grupa 13.9. Produkcja pozostałych wyrobów tekstylnych.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 6 przedsiębiorstwach (małe – 4, mikro – 2, w tym 6 produkcyjnych), przeprowadzonych w lutym i marcu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Paweł Baczyński – PHU Wiktoria w Łodzi,
- Krystyna Duchniak – Pracownia Haftu Artystycznego w Radomiu,
- Wojciech Szczerba – AHA STUDIO Pracowania Haftu Artystycznego w Warszawie,
- Krystyna Jankowska – Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego w Łodzi.

Ewaluatorzy:

- Beata Olczak – GSP Główno w Głównie,
- Kazimierz Kubiak – Instytut Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem Ekonomicznym EEDRI w Łodzi.

Recenzenci:

- Stanisław Chudoń – ekspert niezależny, były pracownik firmy Deni Cler w Warszawie,
- Andrzej Chruściany – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Bogusław Słaby (przewodniczący) – Związek Przedsiębiorców Przemysłu Mody Lewiatan w Łodzi,
- Adam Paprocki – Związek Rzemiosła Polskiego w Warszawie,
- Mariusz Hanczka – przedstawiciel pracodawców, P.P.H.U. „Corin” w Pabianicach,
- Zbigniew Kaniewski – Federacja Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych Przemysłu Lekkiego w Łodzi.

Data zatwierdzenia:

- 08.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Hafciarka wykonuje haft ręczny za pomocą krosien do haftu lub maszynowy z użyciem prostych maszyn hafciarskich albo automatów hafciarskich.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Praca hafciarki ręcznej polega na wykonywaniu haftu ręcznego na różnego rodzaju tkaninach i dzianinach. Haftem ręcznym najczęściej zdobione są sztandary (wojskowe, szkolne, kościelne itp.), szaty liturgiczne, konfekcja, obrazy itp. Hafciarka, wykonująca haft ręczny może zajmować się również konserwacją tkanin. Pracuje głównie na konkretne zamówienie klienta, ściśle stosując się do jego wskazówek. Bywa tak, że klient podaje główne parametry zlecenia, np. treść napisów, natomiast ustalenie jego kształtu graficznego pozostawia wyobraźni i doświadczeniu hafciarki. Haft może składać się z motywów geometrycznych, napisów, motywów roślinnych i zwierzęcych, elementów krajobrazu czy postaci. Hafciarka obsługująca maszynę do haftu zajmuje się ręcznym przemieszczaniem tkaniny, natomiast obsługa automatu hafciarskiego polega na nadzorowaniu wykonania haftu przez maszynę. Proces powstawania haftu zaczyna się od opracowania specjalnego programu hafciarskiego (w formie czytelnej dla automatu, najczęściej DST). Następnie program importowany jest do panelu sterującego automatem. Hafciarki maszynowe znajdują zatrudnienie w przedsiębiorstwach związanych z przemysłem tekstylnym i reklamowym. Coraz częściej pojawiają się, głównie w centrach handlowych, hafciarskie punkty usługowe wyposażone w jednogłowicowe maszyny-hafciarki.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Miejscem pracy hafciarki ręcznej jest pracownia hafciarska. Jest to na ogół niewielkie pomieszczenie pozwalające na wygodne usytuowanie krosna (krosien) hafciarskiego, stołu do rysowania i przenoszenia haftowanego wzoru na tkaninę. Pracownia haftu ręcznego wyposażona jest w żelazko lub prasownicę, często w maszynę (maszyny) do szycia. Podstawowymi narzędziami do wykonywania haftu ręcznego są

krosno hafciarskie, igły hafciarskie i nożyczki. Haft ręczny wykonuje na ogół jedna osoba, ale możliwa jest praca zespołowa. Miejscem pracy hafciarki obsługującej automaty hafciarskie są pomieszczenia produkcyjne. Zagrożenia w pracy hafciarki związane są z obsługiwaniem maszyn i urządzeń. Zagrożenia dla zdrowia w zawodzie hafciarki maszynowej związane są z czynnikami środowiska pracy, takimi jak: hałas, zapylenie, dlatego szczególnie ważne jest planowanie i organizowanie procesów technologicznych zgodnie zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska. Automat hafciarski obsługuje zazwyczaj jedna osoba. W zależności od potrzeb praca w hafciarniach może być wykonywana na trzy zmiany.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Hafciarka, a w szczególności hafciarka artystyczna powinna cechować się poczuciem estetyki, mieć umiejętności plastyczne, co jest przydatne w projektowaniu haftu i rozrysowywaniu wzoru hafciarskiego. Cechy konieczne w zawodzie hafciarki to przede wszystkim: cierpliwość i dokładność, a także odporność na monotony trybu pracy (jest to praca lekka, jednak odbywa się przez długi czas w jednej pozycji i polega na wykonywaniu tych samych czynności). Ograniczeniami do wykonywania pracy hafciarki ręcznej są poważne wady wzroku, niedowład rąk oraz wady kręgosłupa (ze względu na siedzący tryb pracy). W przypadku hafciarki obsługującej automat hafciarski konieczne są: dobry wzrok, sprawność manualna, odporność na pracę w stresie pod presją czasu. Pracę hafciarki obsługującej automat hafciarski utrudniają dysfunkcje kończyn dolnych.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Osoby wykonujące haft ręczny mogą przyuczyć się do zawodu u pracodawcy i uzyskać kwalifikacje czeladnicze czy mistrzowskie. Hafciarka ręczna może mieć wykształcenie plastyczne. Do haftu maszynowego niewymagane jest formalne wykształcenie. Najczęściej osoby przyuczane są w zakładach pracy. W obu przypadkach wykształcenie rzemieślnicze w branży tekstylnej ułatwia podjęcie pracy w zawodzie.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Uzyskane w procesie pracy kompetencje zawodowe można potwierdzić w organizacjach rzemieślniczych egzaminem czeladniczym i mistrzowskim. Hafciarka ręczna ma możliwość założenia własnej pracowni. W przypadku hafciarki maszynowej, szczególnie w większych zakładach, istnieje możliwość awansu na stanowisko brygadzysty lub kierownika. Zdobyte doświadczenie pozwala na założenie własnej firmy. Posiadając kompetencje w zawodzie hafciarki, istnieje możliwość podjęcia pracy w zawodach pokrewnych, np.: 753303 Szwaczka; 753302 Parasolnik.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Przyjmowanie zleceń i zamówień (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z2. Projektowanie haftu (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z3. Obsługiwanie krosna hafciarskiego (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z4. Przygotowywanie maszyny do wykonania haftu (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z5. Wykonywanie haftu oraz prac wykończeniowych (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z6. Kontrolowanie jakości, pakowanie (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z7. Konserwowanie automatów hafciarskich (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z8. Prowadzenie dokumentacji wykonanej pracy (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z9. Organizowanie stanowiska pracy zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

- Kz1 – Wykonywanie haftu ręcznego (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z2, Z3, Z5, Z6, Z8, Z9).
- Kz2 – Wykonywanie haftu maszynowego lub komputerowego (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z9).
- KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań: Z1÷Z9).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 3** właściwym dla wykształcenia zasadniczego zawodowego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 7 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód hafciarka:

- 1) w zakresie wiedzy: zna podstawowe fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne, zna i rozumie podstawowe zależności w zawodzie przy wykonywaniu haftu ręcznego albo maszynowego oraz w szerszym zakresie elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności w branży odzieżowo-włókienniczej;
- 2) w zakresie umiejętności: ma umiejętności wymagane do realizacji niezbyt prostych zadań i rozwiązywania prostych, typowych problemów w zawodzie poprzez dobieranie podstawowych metod, narzędzi, materiałów i informacji przy wykonywaniu haftu ręcznego albo maszynowego, potrafi wykonywać zadania według ogólnej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach; umie odbierać i formułować niezbyt złożone wypowiedzi, także bardzo proste wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z5, Z6, Z8, Z9 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Wykonywanie haftu ręcznego Kz1

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z wykonywaniem haftu ręcznego, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania haftu ręcznego;
- rodzaje ściegów ręcznych, zasady ich wykonywania;
- techniki haftu ręcznego;
- podstawy plastyki;
- zasady opracowywania projektów graficznych haftu ręcznego;
- sposoby przenoszenia projektu/rysunku haftu na tkaninę;
- właściwości i rodzaje nitek stosowanych do haftu ręcznego;
- zasady dobierania techniki haftu, kolorystyki i rodzaju nici do projektu graficznego haftu ręcznego;
- narzędzia i artykuły pomocnicze do wykonania haftu;
- techniki wykańczania haftu;
- zasady realizacji zleceń haftu ręcznego;
- zasady sporządzania kalkulacji wyrobów haftowanych.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z wykonywaniem haftu ręcznego, według określonej technologii w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania haftu ręcznego;
- rozróżniać rodzaje ściegów ręcznych;
- wykonywać ściegi ręczne;
- rozróżniać techniki haftu ręcznego;
- opracowywać projekty graficzne haftu ręcznego;
- przenosić projekt haftu na tkaninę w skali 1:1;
- rozróżniać rodzaje i właściwości nici stosowanych do haftu ręcznego;
- dobierać technikę haftu, rodzaj nici, kolorystykę do projektu graficznego haftu;
- rozróżniać narzędzia i artykuły pomocnicze do wykonania haftu;
- ustalać ilość materiałów potrzebnych do wykonania haftów;

- wykonywać haft zgodnie z projektem i ustaleniami z klientem;
- wykonywać prace wykończeniowe haftu;
- sporządzić kalkulację wykonywanej usługi.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z9 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Wykonywanie haftu maszynowego lub komputerowego Kz2

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z wykonywaniem haftu maszynowego lub komputerowego, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania haftu maszynowego lub komputerowego;
- zasady realizacji zamówień na usługi haftu maszynowego;
- budowę i zasady działania automatów i maszyn hafciarskich;
- zasady obsługi automatów i maszyn hafciarskich;
- zasady ustawiania automatu hafciarskiego;
- materiały pomocnicze do haftu;
- surowce hafciarskie i tekstylia,
- zasady napinania tkaniny na tamborku lub ramie;
- zasady nadzorowania maszyny hafciarskiej;
- zasady kontroli jakości haftu;

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z wykonywaniem haftu maszynowego lub komputerowego według określonej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania haftu maszynowego lub komputerowego;
- określać zakres prac potrzebnych do zrealizowania zlecenia;
- rozróżniać automaty i maszyny hafciarskie;
- przygotowywać maszynę hafciarską do pracy;
- obsługiwać komputer maszyny hafciarskiej;
- nawlekać nici i przewlekać w igielnice;
- ustawiać maszynę do haftu;
- rozróżniać materiały pomocnicze stosowane do haftu maszynowego;

- zasady pakowania wykonanych wyrobów haftowanych.
- rozróżniać surowce stosowane do haftu maszynowego;
- założyć tkaninę na tamborek lub ramę;
- wykonywać haft komputerowy;
- nadzorować pracę maszyny;
- sprawdzać jakość haftu;
- pakować gotowe wyroby.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

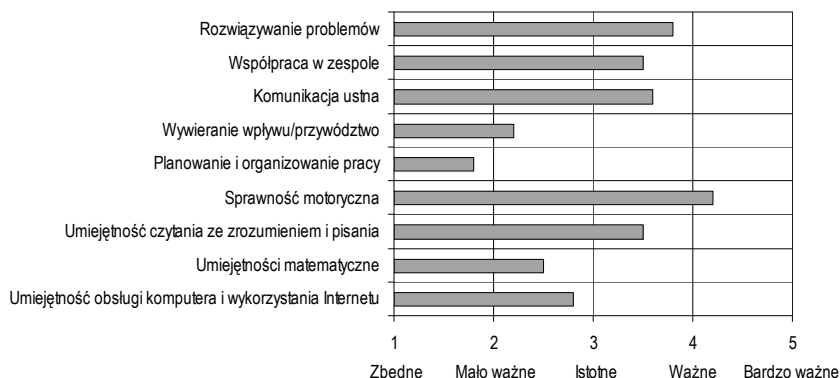
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za wykonywanie haftu ręcznego i maszynowego,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy zakładu hafciarskiego,
- pracuje częściowo samodzielnie i podejmuje współpracę w zorganizowanych warunkach przy wykonywaniu haftu ręcznego lub maszynowego,
- ocenia wpływ swoich działań dotyczących wykonania haftu ręcznego i maszynowego realizowanych w ramach współpracy zespołowej w zakładzie hafciarskim i ponosi odpowiedzialność za ich skutki.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu hafciarki przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 753301 Hafciarka

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.